

Nézzetek Jézusra

Lekció: Ézs. 35
Textus: Zsid. 12.1-13

2012. dec. 9.
Gazdagrét

Fenyítés?!

„*Szenvedjétek el a fenyítést*” – e felszólítás köré rendezhető a ma olvasott bibliai szakasz üzenete. Kevés ennél népszerűtlenebb témát kaphattunk volna mai napra – akár Jézus követői, akár keresők vagyunk. A Zsidókhoz írt levél szerzőjének célja azonban nem a kioktatás, nem a megmagyarázhatatlan (szenvetések) megmagyarázása, hanem annak a közösségnek a bátorítása, amely a Kr. utáni 60-as évek vége felé Rómában a társadalom gyűlöletét, ellenségességét, üldözését kell, hogy elhordozza. Az eddig olvasottakhoz képest semmi új nincs a szerző céljában, tudniillik hogy a hitük megtagadásának közelébe jutott keresztényeket buzdítsa kitartásra. Tartalmilag viszont egy új gondolatot nyit meg e központi felszólítással: „*Szenvedjétek el a fenyítést*”. Lássuk hát, hogy 1. Mi minden ellenkezik bennünk, amikor ezt halljuk? 2. Hogyan érvel a szerző e felszólítás mellett? 3. Hogyan lehet elszenvetni a fenyítést?

I. Mi szól a fenyítés elfogadása ellen?

Két oldalról közelítem meg az ellenvetéseinket, ellenérzéseinket. Egyik a kultúránk visszaélése, torzulásai; másik a teológia visszaélése és torzulásai.

Tekintély- és fenyítés ellenes korban élünk. Sokkal többet találkozzunk a tekintéllyel, a fenyítéssel, a büntetéssel való visszaélések borzalmas történeteivel, mint amennyit az egészséges és megfelelő nevelésről hallunk. Mindannyiunkban először óriási piros lámpák gyúlnak ki... és ez igen gyakran teljes mértékben helyénvaló. Különösen, amikor – mint e bibliai szakaszban is – egy apával állunk szemben, aki fenyíti a gyermekét, megképződhet előttünk az a család, ahol az apa megfellebbezhetetlen tekintély, szava szent, keveset szól, de a keze könnyen eljár, az asszony és gyermek pedig félelemmel teljes alávetettségben szenved. „*Szenvedjétek el a fenyítést?*” Innen már csak egy lépés, és megérkezünk a családon belüli erőszak a közelmúltban heves vitákat kiváltó témájához. Tudjuk, hogy generációk tapasztalata, hogy a fenyítés nem más, mint burkolt vagy nyílt erőszak. Éppen ezért üdvözlünk kell mindazokat az erőfeszítéseket, amelyek megpróbálják elejét venni az ilyen típusú visszaéléseknek. És igenis üdvözölhetjük azt, hogy a mai korban közvetlenebb, barátságosabb és bensőségesebb lehet szülő és gyermek kapcsolata, mint korábban. Itt találkozunk a kultúránk torzulásaival – természetesen nemcsak abban, amikor a tekintéllyel visszaélés történt, hanem abban is, amikor minden tekintély végleg erodálódik. Hiszen azzal is találkozunk, amikor szülők és pedagógusok tehetetlenek gyerekekkel szemben. Ennek következtében, miközben az egyik oldalon minden tiltakozik a fenyítés gyakorlásával és elhordozásával szemben (mint ami végleg maradi és káros), a másik oldalon számosan egyre szigorúbb fegyelemért, büntetésért kiáltanak. Ebben a helyzetben próbáljuk meghallani és megérteni szerzőnk üzenetét.

A teológiai torzulást abban az istenképben érhetjük tetten, ami az előbb felvázolt apa-képpel rokon. Főleg református vidékeken íródott be generációk fejébe a 394. dicséret egy sora: „*azt bünteti, kit szeret.*” Amennyiben valaki nem tudja helyén

értelmezni ezt a sort (ami a mai textusra épül, és amiről hamarosan lesz szó), akkor végzetesen torz istenképhez érkeznek el. Ki Isten? Aki bünteti, akit szeret. Hát, ha így szeret, engem inkább ne is szeressen! – kiált fel, akinek egészséges lelke van. Ennél fájóbb, ha valaki, akit talán megnyomorítottak gyerekként, így tekint Istenre, és ugyanezt adja tovább szülőként. Amikor valaki saját haragját, bosszúját, indulatát tölti ki a gyengébben, és közben az visszhangzik benne, hogy Isten is azt bünteti, kit szeret. Lehet, hogy vannak közöttünk, akikben ezek a mondatok súlyos és mélyen elrejtett sebeket szakítanak fel. De hadd hangsúlyozzam, hadd sulykoljam, hadd kiáltsam, akár hogyan is élt vissza valaki veled szemben a hatalmával, akár hogyan is próbálta ebbe az erőszakba belerántani Istent, Isten, az Atya nem ilyen, és nem így szeret.

Mindannyian érezzük már, hogy az emberi bűnből fakadó mérhetetlen sok visszaélés és torzulás miatt mennyire nehéz meghallanunk, magunkhoz ölelnünk, és megcselekednünk, amit a Szentlélek ma mondani akar nekünk: „*Szenvedjétek el a fenyítést.*” Vajon mit ért ez alatt szerzőnk, és miért hívja erre hallgatóit?

II. Mit jelent elszenvedni a fenyítést, és miért tegyük ezt?

Miután megpróbáltuk tisztázni, hogy milyen körülmények határozzák meg, amint e felszólítást halljuk, most próbáljuk pontosan megérteni, hogy az mit jelent és mit nem jelent. Mi tehát a fenyítés? Az eredeti görög szó így hangzik: paideia – amiből a pedagógus szavunk származik. Jelentése elsősorban tanítás, nevelés, fegyelmezés. A hibák kijavítása, akár feddés, de mindig azzal a céllal, hogy az illető érjen, erősödjön, növekedjen. Hangsúlyoznunk kell, hogy amikor azt mondja a szerző az üldözés terhe alatt álló zsidókeresztény közösségnek, hogy szenvedjék el Isten fenyítését, szó sincs büntetésről. Igen, egy radikálisan új gondolat megjelenik: ismerjétek fel és fogadjátok el, hogy az az irgalmatlanul szorult és nehéz helyzet, amibe kerültetek, Isten eszköze abban, ahogy nevel, és ezt fogadjátok el. Nem büntet, hanem fegyelmez, nevel, sőt, edz. Hiszen miért is büntetné őket? Nem az a levél témája, hogy valamiben vétkeztek, és meg kell térniük. Hanem az, hogy legyen elég erejük, kitartásuk megfutni a pályát.

Ezzel meg is érkeztünk ahhoz a képhez, ami meghatározza a szakaszt. Az élet – futás a versenypályán: „*állhatatossággal fussuk meg az előttünk lévő pályát.*” Erről szoltunk korábban, hogy nézzünk fel Jézusra, és fussuk meg a pályát. De a futás küzdelem, a futás harc, a futás kemény dolog. És ezért szükség van a fegyelmezésre, a nevelésre, a paideia-ra. Szükség van a kitartásra, az állhatatosságra, az edzettségre – mert különben egy idő után összeroskadnak a lábaik, és futás helyett csak botladoznak, bukácsolnak, sántikálnak. Igen, rossz és gonosz, hogy ellenséges társadalomban éltek, amikor békességetek, megbecsüléseket, vagyonotok, sőt, életetek is veszélybe kerül a Jézusba vetett hitetek miatt. De ugyanakkor látjátok-e, hiszitek-e, hogy ez a helyzet mégis Isten uralma alatt van, aki ezen keresztül erősít, edz, nevel, formál, hogy képesek legyetek megfutni a pályát? Igen, fájdalmas, nehéz, és nem kívánt a fenyítés. Rövid távon utálatos. De vajon melyik sportoló nem ismeri, hogy mennyi küszködés, lemondás, áldozat van egy-egy kimagasló eredmény mögött? „*Szenvedjétek el a fenyítést.*”

Szerzőnk azonban tovább megy ennél, amikor még két dolgot említ ennek megerősítésére: egyrészt ez Isten szeretetének jele, másrészt ez Isten szentségében részesít. Először tehát, idézve a Példabeszédek könyvét, kifejti, hogy minden apa

fenyíti a gyermekét (és most már értjük, hogy ez nevelés), és ha valaki nem teszi, az nem a szeretet, hanem a nemtörődömség jele. Ha így van ez földi szüleinkkel – akik saját elgondolásuk szerint teszik ezt – mennyire inkább így kell lennie Istennel, a mi Atyánkkal kapcsolatban, aki pontosan tudja, hogy mi és hogyan válik hasznunkra. „*Szenvedjétek el a fenyítést, hiszen úgy bánik veletek Isten, mint a fiaival.*” Ezen a ponton hangsúlyozni kell egy nagyon fontos dolgot. A Biblia nem arról beszél, hogy Isten atyai szeretetével csak és kizárólag a fenyítésben találkozunk. A fenyítés nem az alaphelyzet szülő és gyermek, az Atya és a mi kapcsolatunkban. Sőt, csak az tudja elfogadni és megélni az apai nevelésben a szeretetet és a törődést, aki ettől függetlenül egészen bizonyos abban, hogy az apja szereti őt. Csak annak van esélye elhordozni a nehézségeket és küzdelmeket úgy, mint amelyek által az Atya neveli és formálja, edzi, aki már korábban megbizonyosodott és megerősödött az Atya szeretetéről, akinek a szívében már kiáradt Isten szeretete a Szentlélek által. Ekkor tudja szíve mélyén, hogy Isten szereti akkor is, amikor nehézségek veszik körül. Ez a gyermeki bizalom, amely nélkül értelmezhetetlen a felszólítás. Ez a bizalom tudja elfogadni a másik dolgot, amit szerzőnk említ: azért teszi ezt az Úr, hogy részesítsen szentségében. Hogyan?

Mit jelent, hogy részesít szentségében? A nehézségek idején vagy elsodródunk Istentől, vagy még közelebb kerülünk hozzá. Azért, mert vagy fellázadunk a fenyítés miatt, esetleg megkeményedünk, megkeseredünk – vagy feltámad bennünk a szükség és a vágy, hogy sokkal közelebb legyünk hozzá és az eddigieknél sokkal mélyebben éljük meg a vele való közösséget. A próbák tüzeiben leperzselődik rólunk számos hiábavalóság, felesleges sallang, vallásos máz, vagy éppen evilági hiábavalóság. Hirtelen úgy látjuk magunkat, mind eddig még sohasem; látjuk kicsinyes meccseinket Istennel, játszmáinkat, ahogy úgy teszünk, mintha őérte és ővele élnénk, és meglátjuk, hogy közel sem így volt. Mindeközben átéljük, hogy olyan intenzíven és világosan szólal meg, és úgy ragyog fel előttünk ismerete, ahogy korábban őt sem ismertük. Mélyebben szeretjük, és teljesebben engedelmeskedünk neki, és ami a legtitokzatosabb, hogy éppen ezek következtében nagyobb békességet és örömet találunk, mint előtte. Ez mind része annak, hogy „szentségében részesedünk”.

III. Hogyan történik a „nevelés elhordozása, elviselése?”

A „hogyan” kérdésre két fő választ fogalmazok meg, először azoknak, akik még nem mondják magukat Jézus követőinek, majd azoknak, akik kezébe tették életüket és követői lettek.

Az első dolog, hogy - amint láttuk - a fenyítés elhordozása csak úgy és akkor értelmezhető helyesen, ha Isten szeretetének a kontextusában éljük meg. A belépés a mai üzenetbe történhet a nehézségeken, küzdelmeken keresztül, amelyekkel szemben találod magad, és amelyek tovább vezethetnek Isten szeretetének megismerése felé, azzal a reménységgel, hogy számos dolog helyére kerül, amikor benned is helyére kerül Isten szeretete. Nem azt állítja textusunk, hogy minden nehézség azonnal és gyorsan értelmet kap, mert azonnal átlényegül edzéssé... Sokkal nagyobb kérdés és titok a szenvedés a világban. De a hiány és a fájdalom, ami minden embernek tapasztalata, elvezethet oda, hogy kell lennie valaminek/valakinek, akinek hiányára minden más mutat; akinek jelenétében és szeretetében minden vágyunk egy napon végül beteljesedik. Nem tudok még egy „helyet”, ahol Isten szeretete úgy ragyog fel, és úgy

ölelhet át, mint Jézus Krisztusban, az ő halában. Ami nem pusztán és nem elsősorban edzés, hanem valóságosan és egyértelműen büntetés. Ha valakire nézve igaz, hogy „azt bünteti, kit szeret”, akkor arra igaz és érvényes, aki az Atya egyszülött Fia. Ha tudod, hiszed, és a Lélek által átjár, hogy az Atya szeretett Fiát büntette helyetted és érted (ami a keresztény örömhír szíve), valamint ha magadhoz ölelted az ebből fakadó bocsánatot és szabadságot, akkor megszületik benned a gyermek bizalma. Akkor képes leszel elhordozni a fenyítést – mert tudod, hogy szeret téged az, akinek kezéből minden jó. Mindez tehát arra hív, hogy keresd, kutasd, sőt, fogadd be azt, akiben Isten szeretete kiárad szívedbe.

Mi, akik Jézus követőinek valljuk magunkat, akkor tudunk elmélyülni a mai üzenetben, ha feltesszük magunknak a következő kérdést: Mi a végső célom azzal, hogy Jézus követőjévé, hívő emberré lettem? Az, hogy megfussam a pályát, vagy az, hogy jól érezzem magam? Miért ez lesz a végső kérdés? Azért, mert ha meg akarom futni a pályát, olyan nevelésre, edzésre is szükségem van, amelyben nem érzem jól magam. És ha mindig jól akarom magam érezni, soha nem leszek kész alávetni magam a nevelésnek és edzésnek, és soha nem leszek képes megfutni a pályát. A fenyítés elhordozása nem más, mint hűség, állhatatosság és kitartás. Márpedig ezeket nagyon nehéz megélni ma, hiszen egyszerűen nem jelentenek értéket a mai társadalomban. Sokkal inkább érték, ha mindig váltasz, változol, nyitott vagy, lecserélsz, újra kezdesz – mint ha valamiben kitartó és hűséges vagy. Továbbá a mai kultúrában egyre inkább azt szívjuk magunkba, hogy az érzelmeink, érzéseink és a pillanatnyi szükségünk vezéreljenek. A kitartás, a hűség azonban nem érzés, nem indulat, hanem érték, vagy erény. Nem azért vagy hűséges és kitartó, mert úgy érzed magad, hanem azért, mert minden fáradtság és csüggedés ellenére így döntesz. Ez azt jelenti, hogy szembemész az azonnali megelégedést, élményt követelő érzéseiddel. Ezért, hasonlóan azokhoz, akikhez szerzőnk intézte szavait, nekünk ugyanaz a kihívás: magunkhoz tudjuk-e ölelni pillanatnyi gondjainkat, gyötrelmeinket, nehézségeinket, mint amelyek által a mi szerető Atyánk javunkat munkálja? Ezt pedig csak akkor tudjuk újra és újra megtenni, ha Jézusra szegezzük lelki szemeinket. Csak akkor leszünk képesek gyermeki bizalommal elhordozni a fenyítéseket, ha folyamatosan megújul bennünk az Atya szeretete, ha nem fakul meg szemeink előtt az Úr Jézus Krisztus keresztje, a kegyelem csodája és szívünket megejtő szépsége. És ha így lesz – és mivel így lehet, legyen is így! – megszületik bennünk az a hit, az a bizalom, amelyet Kányádi Sándor erdélyi költőnk így fogalmazott meg:

*mint pogrom után / a zsinagóga
veretlen maradt / öreg zsidója*

*nem hálálkodom / nem is kérdem
hogy őket miért / s engem miért nem*

*mert szeretsz Uram / szeretsz Te engem
és legközelebb / nem hagysz veretlen*

(Azt bünteti kit szeret)

Ámen!

Lovas András